

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 28/2024-51

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica, Komenského 7, Banská Bystrica, zastúpeného Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom, Skuteckého 33, Banská Bystrica, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3Tos/107/2023 z 26. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3Tos/107/2023 z 26. októbra 2023 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3Tos/107/2023 z 26. októbra 2023 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **959,23 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. decembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). K namietanému porušeniu uvedených práv malo dôjsť uznesením krajského súdu sp. zn. 3Tos/107/2023 z 26. októbra 2023.

2. Uznesením krajského súdu bola zamietnutá sťažovateľova sťažnosť proti uzneseniu Okresného súdu Žiar nad Hronom, ktorý zamietol sťažovateľovu žiadosť o prepustenie z väzby a nahradenie väzby písomným sľubom alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia svojich práv žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatnil aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, uznesenia krajského súdu, pripojených spisov okresného súdu sp. zn. 5T/64/2022 a sp. zn. 9Tp/20/2022 vyplýva nasledovný stav veci:

I.1. K priebehu trestného konania vo veci sťažovateľa:

4. Proti sťažovateľovi bolo 11. mája 2022 vznesené obvinenie za zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona. Po vznesení obvinenia bol sťažovateľ uznesením okresného súdu z 13. mája 2022 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku. Sťažovateľova väzba začala plynúť 11. mája 2022, kedy bola obmedzená jeho osobná sloboda podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o vzatí do väzby sťažnosť, ktorú krajský súd uznesením z 24. mája 2022 zamietol.

5. V záujme stručnosti ústavný súd bez podrobností uvádza, že proti sťažovateľovi boli vznesené obvinenia aj pre spáchanie ďalších štyroch trestných činov. Išlo o i) prečin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1 Trestného zákona; ii) prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona; iii) zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona a iv) obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 30. apríla 2022.

6. V priebehu prípravného konania boli všetky trestné veci vedené proti sťažovateľovi spojené na spoločné konanie. Na návrh prokurátora Okresnej prokuratúry Žiar nad Hronom boli uznesením sudcu okresného súdu pre prípravné konanie zo 7. septembra 2022 zmenené dôvody väzby sťažovateľa tak, že väzba podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku sa vzťahovala aj na ďalšie štyri skutky, zo spáchania ktorých bol sťažovateľ obvinený. Proti uzneseniu o zmene dôvodov väzby sťažovateľ nepodal sťažnosť.

7. Upozornením z 9. septembra 2022 vyšetrovateľ Policajného zboru v zmysle § 206 ods. 6 Trestného poriadku sťažovateľovi oznámil, že skutky, pre ktoré proti nemu boli vznesené obvinenia za trestné činy vydierania, resp. vydierania v jednočinnom súbehu s prečinom porušovania domovej slobody, budú ďalej právne kvalifikované ako pokračovací zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona a pokračovací zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, ktorý bol v prvom čiastkovom útoku spáchaný v jednočinnom súbehu s prečinom porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona.

8. Sťažovateľ podal 29. septembra 2022 žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá bola zamietnutá uznesením sudcu okresného súdu pre prípravné konanie z 5. októbra 2022. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd zamietol uznesením z 20. októbra 2022. Krajský súd

v odôvodnení svojho uznesenia vzal na vedomie, že 10. októbra 2022 prokurátor svojím príkazom vypustil u sťažovateľa dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a to s poukazom na uplynutie maximálnej lehoty podľa § 76 ods. 8 Trestného poriadku. Krajský súd preto konštatoval len existenciu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. že u sťažovateľa bola daná dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti.

9. Prokurátor podal 9. novembra 2022 na okresnom súde na sťažovateľa obžalobu spolu pre päť trestných činov, z ktorých spáchania bol sťažovateľ obvinený v prípravnom konaní.

10. V zmysle obžaloby mal sťažovateľ spáchať prečin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru tým, že po uplynutí dohodnutej doby nájmu minimálne v čase od 12. decembra 2021 do 21. apríla 2022 užíval byt poškodenej [REDAKOVANÉ] bez jej súhlasu, a to aj napriek tomu, že bol vlastníčkou bytu a jej otcom [REDAKOVANÉ] opakovane vyzývaný na vypratanie bytu. Týmto konaním mal poškodenej spôsobiť škodu najmenej vo výške 2 000 eur.

11. Sťažovateľ mal spáchať aj prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona tým, že 22. apríla 2022 po predchádzajúcom požití návykovej látky – drogy „pervitín“ viedol ako vodič motorové vozidlo a v jeho krvi bola zistená prítomnosť psychotropných látok v koncentrácii, ktorá mu znemožňovalo spoľahlivo viesť motorové vozidlo.

12. Okrem toho mal sťažovateľ spáchať pokračovací zločin vydierania, z toho v jednom čiastkovom útoku v jednočinnom súbehu s prečinom porušovania domovej slobody tým, že mal 30. mája 2015 vniknúť a neoprávnene zotrvať v byte, v ktorom bývali poškodení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], pričom poškodeného [REDAKOVANÉ] fyzicky napadol a nútil ho uhradiť dlžobu [REDAKOVANÉ]. Druhého poškodeného mal nútiť, aby ako svedok podpísal uznanie uvedeného dlhu a na úhradu dlhu sťažovateľ z bytu zobral hnutelné veci. Uvedeným konaním spôsobil poškodenému [REDAKOVANÉ] povrchové poranenia hlavy a pomliaždenie hrudníka a [REDAKOVANÉ] škodu v celkovej výške 198,73 eur. Okrem toho v roku 2015 viackrát pod hrozbou násilia nútil [REDAKOVANÉ] uhradiť údajný dlh, čím mu spôsobil škodu vo výške 1 055,99 eur a násilím (fackami) a hrozbou násilia nútil uhradiť údajný dlh aj [REDAKOVANÉ]. Predmetné skutky boli opísané v bodoch 1 až 3 obžaloby.

13. Sťažovateľ mal spáchať aj pokračovací zločin vydierania tým, že v čase od 5. mája 2021 do 27. októbra 2021 v dvoch prípadoch nútil poškodeného [REDAKOVANÉ] hrozbou násilia uhradiť údajný dlh, čím mu spôsobil škodu vo výške 80 eur a poškodeného [REDAKOVANÉ] v dvoch prípadoch prostredníctvom elektronickej komunikácie a v jednom prípade použitím násilia nútil uhradiť údajný dlh vo výške 450 eur. Uvedené skutky boli opísané v bodoch 5 až 7 obžaloby.

14. Napokon mal sťažovateľ v zmysle obžaloby spáchať aj obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi tým, že v dobe minimálne od októbra 2021 do apríla 2022 si neoprávnene zabezpečoval omamnú látku Cannabis (sušené prírodné konope) a psychotropnú látku metamfetamín (droga „pervitín“), ktoré následne prechovával pre vlastnú potrebu, a psychotropnú látku metamfetamín aj pre účely ďalšieho predaja najmenej dvom osobám. Ak ide o predaj metamfetamínu, tento v období od októbra 2021 do marca 2022 predával konzumentovi [REDAKOVANÉ], a to priemerne raz za dva týždne v množstve „jedného kubika“ v cene sto eur, a v období od októbra 2021 do apríla 2022 konzumentovi [REDAKOVANÉ], a to priemerne jedenkrát

týždenne v množstve troch až štyroch užívateľských dávok za sumu päťdesiat eur. Sťažovateľ tak mal urobiť aj napriek tomu, že bol rozsudkom okresného súdu právoplatným 7. decembra 2016 uznaný za vinného zo spáchania zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona. Predmetný skutok bol opísaný v bode 4 obžaloby.

15. V obžalobe a následnom návrhu na doplnenie dokazovania prokurátor navrhol vypočúť sťažovateľa a spolu dvanástich svedkov. Okrem toho navrhol prečítať zápisnice o výsluchu troch svedkov, oboznámiť podstatný obsah vyšetrovacieho spisu a ďalšie listinné dôkazy.

16. Po podaní obžaloby právny zástupca sťažovateľa navrhol doplniť dokazovanie nad rámec navrhnutý prokurátorom tak, aby boli vypočúaní ďalší dvanásť svedkovia a aby boli vypočúaní aj tí traja svedkovia, u ktorých prokurátor navrhol prečítanie ich výpovedí. Samotný sťažovateľ navrhol nad rámec návrhov prokurátora a svojho právneho zástupcu výsluch ďalších viac ako šestnástich svedkov (niektorí zo sťažovateľom navrhnutých svedkov boli označení len ako „policajti“, resp. neboli riadne identifikovaní).

17. Okresný súd po podaní obžaloby vykonal 22. novembra 2022 výsluch sťažovateľa pre účely rozhodnutia o ďalšom trvaní väzby v zmysle § 238 ods. 4 Trestného poriadku. Na uvedenom výsluchu sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby. Uznesením z 22. novembra 2022 okresný súd rozhodol, že zamietá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby a podľa § 238 ods. 4 Trestného poriadku ponecháva sťažovateľa vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

18. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu okresného súdu 22. novembra 2022 sťažnosť, na základe ktorej okresný súd 25. novembra 2022 spis predložil krajskému súdu. Krajský súd sťažovateľovu sťažnosť zamietol uznesením z 30. novembra 2022 a spis bol okresnému súdu vrátený 14. decembra 2022.

19. V období od 14. decembra 2022 do 31. mája 2023 sa na okresnom súde konalo spolu šesť hlavných pojednávaní.

20. Na hlavné pojednávanie 18. januára 2023 sa napriek riadne a včas doručenému predvolaniu nedostavil obhajca sťažovateľa, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil v deň pojednávania „akútnymi zdravotnými problémami“. Z dôvodu neúčasti obhajcu sťažovateľa bolo hlavné pojednávanie odročené na 1. február 2023. Okresný súd zároveň 18. januára 2023 ustanovil sťažovateľovi náhradného obhajcu.

21. Na hlavnom pojednávaní 1. februára 2023 bol po prednese obžaloby vypočúť sťažovateľ, ktorý popieral spáchanie všetkých trestných činov podľa obžaloby. Po vypočúaní sťažovateľa bolo hlavné pojednávanie odročené na 1. marec 2023.

22. Na hlavnom pojednávaní 1. marca 2023 boli vypočúaní predvolaní svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (v konaní je aj splnomocnencom poškodenej [REDAKOVANÉ]). Na uvedené pojednávanie sa napriek riadne a včas doručenému predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil svedok [REDAKOVANÉ]. Okresný súd po vypočúaní svedkov odročil hlavné pojednávanie na 19. apríl 2023.

23. Okresný súd 1. marca 2023 vykonal aj výsluch sťažovateľa vo veci jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ktorú sťažovateľ na okresnom súde podal 16. februára 2023. Uznesením z 1. marca 2023 okresný súd túto žiadosť zamietol. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ na výsluchu 1. marca 2023 sťažnosť, na základe ktorej bol spis okresného súdu predložený krajskému súdu 6. marca 2023. Krajský súd túto sťažnosť zamietol uznesením z 13. marca 2023.

24. Na hlavnom pojednávaní 19. apríla 2023 okresný súd vypočul len predvolaného svedka [REDAKOVANÉ] (vyšetrovateľa v prípravnom konaní). Na hlavné pojednávanie sa nedostavili predvolaní svedkovia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] sa z účasti na pojednávaní písomne ospravedlnila z dôvodu, že dlhodobo žije v zahraničí. Okresný súd ju na pojednávanie predvolával z adresy jej trvalého pobytu na území Slovenskej republiky, a to napriek tomu, že [REDAKOVANÉ] na predchádzajúcom pojednávaní súdu oznámil, že [REDAKOVANÉ] pracuje v zahraničí, pričom z obsahu spisu vyplýva, že na adrese jej trvalého pobytu zásielky namiesto nej preberala splnomocnená osoba. Okresný súd po vypočutí svedka [REDAKOVANÉ] odročil hlavné pojednávanie na 26. apríl 2023 a ďalšie termíny hlavného pojednávania určil na 31. máj 2023 a 7. jún 2023.

25. Na hlavnom pojednávaní 26. apríla 2023 vypovedala predvolaná svedkyňa [REDAKOVANÉ], a to vo vzťahu ku skutku, pri ktorom mal byť poškodený [REDAKOVANÉ]. Na hlavné pojednávanie sa napriek riadne a včas doručenému predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil svedok [REDAKOVANÉ]. Predvolaný svedok [REDAKOVANÉ] podľa zápisnice z hlavného pojednávania telefonicky ospravedlnil svoju neúčast' z dôvodu, že sa zdržiava pracovne v zahraničí, a uviedol, že na území Slovenskej republiky sa bude zdržiavať „*tak za tri mesiace*“. Po vypočutí svedkyne [REDAKOVANÉ] okresný súd odročil pojednávanie na 31. máj 2023.

26. Na hlavné pojednávanie 31. mája 2023 sa nedostavili žiadni svedkovia. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že okresný súd dal pokyn, aby na toto pojednávanie boli predvedení svedkovia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. V zápisnici o hlavnom pojednávaní okresný súd konštatoval, že uvedených svedkov sa nepodarilo predviesť, keďže ich pobyt nebol známy. K uvedenému ústavný súd dodáva, že okresný súd dal predviesť svedka [REDAKOVANÉ] z adresy v Slovenskej republike, hoci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že predtým mu súdne zásielky doručoval na adresu v Českej republike, kde si tento svedok niektoré zo súdnych zásielok aj riadne prevzal. Skutočnosť, že svedok [REDAKOVANÉ] sa dlhodobo zdržiaval na území Českej republiky, vyplývala aj z vyšetrovacieho spisu z prípravného konania. Okresný súd ďalej skonštatoval, že sa nedostavil svedok [REDAKOVANÉ], ktorého predvolal z adresy jeho trvalého pobytu, a to napriek tomu, že [REDAKOVANÉ] už predtým okresnému súdu oznámil, že sa na adrese trvalého pobytu nezdržiava (pozri predchádzajúci bod odôvodnenia tohto nálezu).

27. Sťažovateľ na hlavnom pojednávaní 31. mája 2023 vzniesol námietku zaujatosti proti všetkým sudcom okresného súdu a žiadal, aby bola vec prikázaná inému okresnému súdu v obvode krajského súdu. Na tomto pojednávaní tiež okresný súd svojím uznesením uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu a sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť. Okresný súd bez vykonania dokazovania hlavné pojednávanie odročil na 21. jún 2023 a na tento termín preložil aj hlavné pojednávanie predtým nariadené na 7. jún 2023. Dôvodom bola zmena konajúceho sudcu, keďže doterajší zákonný sudca JUDr. Štefan Juhás bol preložený na krajský súd, ako to vyplýva z obsahu spisu okresného súdu.

28. Na základe pokynu predsedu okresného súdu z 1. júna 2023 boli prerozdelené veci pôvodného konajúceho sudcu a sťažovateľova vec bola pridelená novému zákonnému sudcovi JUDr. Jozefovi Medveďovi.

29. Nový zákonný sudca odročil hlavné pojednávanie na neurčito a 21. júna 2023 vykonal výsluch sťažovateľa vo veci žiadosti o prepustenie z väzby, ktorú sťažovateľ podal na okresnom súde 5. júna 2023. Uznesením z 21. júna 2023 okresný súd túto žiadosť zamietol. Okresný súd tiež uznesením z 21. júna 2023 rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom tak, že konajúci sudca nie je z konania vylúčený. Sťažovateľ podal sťažnosť proti obohm uvedeným uzneseniam okresného súdu.

30. Okresný súd predložil spis krajskému súdu 28. júna 2023 na rozhodnutie o sťažnostiach proti uzneseniam o väzbe, o nevyhlúčení konajúceho sudcu a o poriadkovej pokute (uznesenie z hlavného pojednávania konaného 31. mája 2023).

31. Krajský súd uznesením zo 4. júla 2023 zamietol sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o väzbe, následne 6. júla 2023 zamietol sťažovateľovu sťažnosť proti uzneseniu o nevyhlúčení konajúceho sudcu a 12. júla 2023 zrušil uznesenie okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty.

32. Spis bol okresnému súdu vrátený 25. júla 2023. V uvedený deň zákonný sudca písomne vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na prikázaní veci inému okresnému súdu v obvode krajského súdu. Podaniami doručenými okresnému súdu 1. a 2. augusta 2023 sťažovateľ, resp. jeho obhajca potvrdili, že na prikázaní veci inému okresnému súdu sťažovateľ trvá.

33. Okresný súd predložil 3. augusta 2023 spis krajskému súdu na rozhodnutie o žiadosti o prikázanie veci inému okresnému súdu. Krajský súd uznesením z 8. augusta 2023 rozhodol, že vec okresnému súdu neodníma. Z obsahu súdneho spisu nie je zrejmé, kedy bol spis vrátený okresnému súdu. Zákonný sudca okresného súdu 4. septembra 2023 nariadil hlavné pojednávanie na 4. október 2023 a na 11. október 2023.

34. Na hlavné pojednávanie 4. októbra 2023 sa nedostavil obhajca sťažovateľa, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil mailom zo zdravotných dôvodov. Sťažovateľ nesúhlasil so zmenou zákonného sudcu, preto okresný súd konštatoval, že je potrebné vykonať hlavné pojednávanie opätovne (§ 277a ods. 1 Trestného poriadku). Sťažovateľ trval na odročení pojednávania z dôvodu neprítomnosti jeho obhajcu, a to napriek tomu, že prítomný bol náhradný obhajca. Vo vzťahu k náhradnému obhajcovi sťažovateľ uviedol, že mu nedôveruje, a náhradný obhajca potvrdil, že sťažovateľ s ním odmieta komunikovať a odmieta, aby vo veci vykonával akékoľvek úkony. Okresný súd následne odročil pojednávanie na 11. október 2023.

35. Okresný súd na hlavnom pojednávaní 11. októbra 2023 po prednese obžaloby opätovne vypočul sťažovateľa a následne vypočul aj predvedených svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a predvolanú svedkyňu [REDAKOVANÉ]. Okrem toho okresný súd konštatoval, že nebolo vykázané doručenie predvolania u svedka [REDAKOVANÉ]. Po vypočutí svedkov bolo hlavné pojednávanie odročené na 22. november 2023, na ktoré okresný súd predvolal osem svedkov.

36. Po hlavnom pojednávaní okresný súd vykonal výsluch sťažovateľa k jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ktorú sťažovateľ podal na okresnom súde 10. októbra 2023. Po výsluchu sťažovateľa okresný súd uznesením č. k. 5T/64/2022-1735 z 11. októbra 2023 zamietol sťažovateľovu

žiadosť o prepustenie z väzby a väzbu nenahradil písomným sľubom sťažovateľa a ani dohľadom probačného a mediáčného úradníka.

37. Okresný súd podobne ako v predchádzajúcich rozhodnutiach o väzbe, na ktoré aj odkazoval, konštatoval existenciu dôvodného podozrenia, že sťažovateľ spáchal skutky, pre ktoré bola podaná obžaloba. Vo svojom rozhodnutí potom uviedol konkrétne dôkazy, ktoré toto podozrenie odôvodňovali. Išlo o dôkazy z prípravného konania, ktorými boli výpovede poškodených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (zločiny vydierania); výpovede svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zápisnica o domovej prehliadke u sťažovateľa z 1. apríla 2022 a závery znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu (obzvlášť závažný zločin nedovoleného držania a obchodovania s omamnými a psychotropnými látkami v zmysle obžaloby), ako aj ďalšie listinné a vecné dôkazy, znalecké posudky či prepisy záznamov telekomunikačnej prevádzky. Ďalej to boli aj dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní, ktorými boli výpovede svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ].

38. Okresný súd osobitne zhodnotil aj dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní 11. októbra 2023, ktorými boli výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Okresný súd pripustil, že výpoveď [REDAKOVANÉ] oslabilu dôkaznú situáciu vo vzťahu k vydieraniu jeho osoby [zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona v súbehu s prečinom porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona]. Na druhej strane však táto výpoveď nevylúčila protiprávne konanie sťažovateľa proti poškodenému [REDAKOVANÉ], ktorého sa na hlavnom pojednávaní ešte nepodarilo vypočuť, a potvrdila neoprávnený vstup obžalovaného do bytu, ktorého oprávneným užívateľom bol poškodený [REDAKOVANÉ]. Svedok [REDAKOVANÉ], naopak, potvrdzoval spáchanie zločinov vydierania v zmysle obžaloby.

39. Na základe takto vyhodnotených dôkazov okresný súd uzavrel, že dôvodné podozrenie zo spáchania trestných činov sa vo vzťahu k sťažovateľovi nerozptýlilo a naďalej trvá.

40. Ak ide o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, okresný súd podobne ako v predchádzajúcich rozhodnutiach o väzbe poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ bol v minulosti už desaťkrát odsúdený. Išlo o odsúdenia za majetkové trestné činy – trestné činy podvodu podľa § 250 Trestného zákona, resp. prečiny podvodu podľa § 221 ods. 1, 2 a 3 písm. a) Trestného zákona. Okrem toho však bol sťažovateľ odsúdený na trest odňatia slobody v rozsahu štyroch rokov za spáchanie zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona. Uvedený trest vykonal 25. októbra 2020.

41. Okresný súd ďalej uviedol, že trestnú činnosť, pre ktorú bola proti nemu vznesená obžaloba, mal sťažovateľ vykonávať po dlhšiu dobu (od jari 2015 do decembra 2022), a zvýraznil, že sťažovateľ je obžalovaný aj z drogovej trestnej činnosti, za ktorú už bol aj v minulosti odsúdený, pričom táto spoločensky závažná trestná činnosť bola zdrojom jeho príjmov. Preto je daný predpoklad, že sťažovateľ, ktorý je nezamestnaný, by po prepustení na slobodu v tejto činnosti pokračoval, aby si tak zabezpečil prostriedky pre svoje živobytie.

42. Okresný súd tiež skonštatoval, že vzhľadom na osobu obžalovaného, jeho doterajší život, vysokú spoločenskú nebezpečnosť stíhanej trestnej činnosti, ako aj okolnosti a charakter skutkov, za ktoré je obvinený, nie je možné nahradiť väzbu prijatím písomného sľubu obžalovaného (ktorý

obžalovaný súdu ani reálne nepredložil) alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka s nariadením kontroly technickými prostriedkami. Takáto náhrada by totiž nebola dostatočnou zárukou, že sťažovateľ nebude pokračovať v páchaní trestnej činnosti. V tejto súvislosti uviedol, že sťažovateľ je stíhaný aj pre skutok právne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin, preto v zmysle § 80 ods. 2 Trestného poriadku je možné väzbu nahradiť len v prípade, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu, ktoré však okresný súd nezistil.

43. K doterajšiemu priebehu konania okresný súd uviedol, že po podaní obžaloby sa vo veci uskutočnilo niekoľko hlavných pojednávaní, ktoré museli byť odročené z rôznych procesných dôvodov, a na hlavné pojednávania sa tiež opakovane (napriek predvolávaniu i žiadostiam o predvedenie) nepodarilo zabezpečiť účasť svedkov. V priebehu konania navyše došlo ku zmene zákonného sudcu a vzhľadom na stanovisko obžalovaného je nutné hlavné pojednávanie vykonať znova. Od zmeny zákonného sudcu bolo tiež nutné rozhodovať o žiadosti o prepustenie z väzby (predchádzajúce rozhodnutie o väzbe z 21. júna 2023), o námietke zaujatosti zákonného sudcu, o sťažnosti proti poriadkovej pokute a následne i návrhu na odňatie a prikázanie veci inému súdu. Hlavné pojednávanie 4. októbra 2023 bolo odročené z dôvodov na strane zvoleného obhajcu sťažovateľa, pričom ďalšie hlavné pojednávanie sa uskutočnilo 11. októbra 2023 a na tomto pojednávaní bol opätovne vypočutý obžalovaný a traja svedkovia.

44. Sťažovateľ podal 11. októbra 2023 proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol uznesením napadnutým v ústavnej sťažnosti.

I.2. K uzneseniu krajského súdu:

45. Krajský súd vo svojom uznesení zhrnul sťažovateľove námietky proti uzneseniu okresného súdu do štyroch oblastí.

46. V prvom rade sťažovateľ namietal, že dĺžka jeho väzby je neprimeraným zásahom do jeho osobnej slobody, pričom nebolo preukázané, že by prepustenie na slobodu sťažilo alebo zmarilo ďalší priebeh trestného konania.

47. Sťažovateľ ďalej namietal, že vzhľadom na odstup času od spáchania skutku je neudržateľný dôvod preventívnej väzby [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Sťažovateľ uviedol, že trestná činnosť, z ktorej je obvinený, nemala znaky pravidelnosti a pobyt vo väzbe bol pre neho dostatočným ponaučením a odstrašením pred páchaním trestnej činnosti. Podľa sťažovateľa neboli v trestnom konaní zistené také skutočnosti, ktoré by zakladali predpoklad pokračovania v trestnej činnosti, prípadne potrebu získavania financií z nelegálnej činnosti.

48. Okrem toho sa podľa sťažovateľa okresný súd nedostatočne zaoberal možnosťou nahradenia väzby. Sťažovateľ v tejto súvislosti dodal, že v prípade prepustenia na slobodu by sa zdržiaval v byte u svojej matky v Žiari nad Hronom, prípadne v rodinnom dome v Pitelovej, kde by si preberal súdne zásielky a kde sú vyhovujúce podmienky pre použitie monitorovacieho zariadenia. Okresný súd tieto skutočnosti žiadnym spôsobom nepreveroval, pričom podľa sťažovateľovho názoru uložením primeraných povinností a obmedzení by bolo možné väzbu v súčasnej fáze konania nahradiť. Obmedzenie spočívajúce v povinnosti zdržiavať sa na adrese trvalého bydliska by bolo dostatočnou zárukou na znemožnenie ďalšieho páchania trestnej činnosti.

49. Sťažovateľ napokon namietal, že dokazovaním v rámci hlavného pojednávania sa dôkazná situácia, a tým aj dôvodnosť väzobného stíhania významne oslabil. Výpovede poškodených boli

podľa sťažovateľa zmätočné a rozporuplné a na hlavnom pojednávaní dosiaľ nebol vykonaný dôkaz, ktorý by jednoznačne preukazoval sťažovateľovu vinu. Okresný súd žiadnym spôsobom neprihliadol na skutočnosť, že obžaloba je postavená na výpovediach osôb, s ktorými sťažovateľ mal mať ekonomický vzťah a ktoré majú záujem na jeho usvedčení. Považoval za neprípustné, aby súd hodnotil jeho osobu domnienkami bez odkazov na konkrétne dôkazy.

50. V odpovedi na sťažovateľove námietky v časti týkajúcej sa dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti krajský súd v podstate zopakoval argumentáciu okresného súdu aj s poukazom na konkrétne dôkazy z prípravného konania a hlavného pojednávania. Napriek oslabeniu podozrenia vo vzťahu k [REDAKOVANÉ] podľa krajského súdu vykonané dokazovanie odôvodňovalo väzbu sťažovateľa, pričom krajský súd zdôraznil, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú len to, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatel'om skutku, ktorý má byť trestným činom. K tomu dodal, že od predchádzajúceho rozhodnutia o väzbe nedošlo k zásadnej zmene v dôkaznej situácii v prospech obžalovaného v takej miere, že by bolo dané podozrenie v dostatočnom rozsahu rozptýlené.

51. Ak ide o námietky týkajúce sa dôvodu väzby, krajský súd k argumentácii okresného súdu dodal, že sťažovateľ bol štyrikrát potrestaný aj za spáchanie priestupku, preto má preukázateľne sklony k páchaniu protiprávneho konania. Okrem toho je nezamestnaný, je užívateľom omamných a psychotropných látok, pričom sa možno dôvodne domnievať, že nielen drogovou trestnou činnosťou, ale aj požíciavaním peňazí pre rôzne osoby si mal zabezpečovať finančné prostriedky na svoje živobytie, resp. zabezpečovať si vyšší životný štandard. Krajský súd poukázal aj na záver znaleckého posudku o vyšetrení obžalovaného znalkyňou z odboru zdravotníctva a farmácie, z ktorých vyplýva, že u sťažovateľa bola zistená závislosť od marihuany a pervitínu, a znalkyňa navrhla uložiť sťažovateľovi ochrannú protitoxikomanickú liečbu ambulantnou formou. Uvedené skutočnosti tak vo svojom súhrne v súčasnom štádiu trestného konania odôvodňovali obavu v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že obžalovaný po prepustení z väzby na slobodu bude v trestnej činnosti pokračovať.

52. Krajský súd sa stotožnil s dôvodmi, pre ktoré okresný súd väzbu sťažovateľa nenahradil jeho písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka s nariadením kontroly technickými prostriedkami alebo peňažnou zárukou, pretože ani kombinácia týchto procesných inštitútov by nebola na nahradenie väzby dostatočná. Krajský súd to skonštatoval s prihliadnutím na povahu, závažnosť a okolnosti, za ktorých sa mal obžalovaný dopustiť trestnej činnosti, a na osobu sťažovateľa, ktorý sa opakovane dopúšťal rôznej úmyselnej trestnej činnosti, a je evidentné, že dosiaľ uložené tresty nevedli k jeho náprave. Vzhľadom na uvedený záver o nemožnosti nahradenia väzby sa krajský súd ďalej nezaoberal možnosťou uloženia primeraných povinností a obmedzení sťažovateľovi, ako aj ich kontrolou technickými prostriedkami. Krajský súd rovnako ako okresný súd nezistil v prípade sťažovateľa výnimočné okolnosti, ktoré by umožnili nahradiť väzbu v zmysle § 80 ods. 2 Trestného poriadku.

53. Krajský súd napokon dodal, že v trestnom konaní nezistil žiadne priet'ahy, resp. nečinnosť v procesnom postupe okresného súdu. Podľa krajského súdu boli jednotlivé procesné úkony vykonávané priebežne a v primeraných lehotách s ohľadom na náročnosť a závažnosť trestnej veci, keďže konanie sa vedie pre závažné trestné činnosti. Od závažnosti trestnej činnosti sa odvíja

rozsah a kvalita dokazovania a časové rozpätie, v ktorom sa má vykonať. Krajský súd tiež zopakoval tvrdenia okresného súdu o zmene zákonného sudcu a o potrebe rozhodnúť o viacerých sťažovateľových návrhoch podaných v priebehu trestného konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

54. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol podobné dôvody ako v konaní pred krajským súdom. Predovšetkým namietal, že väzba v jeho trestnej veci je neprimerane dlhá, keďže ku dňu podania ústavnej sťažnosti už trvala takmer dvadsať mesiacov. Podľa sťažovateľa trestné činy, pre ktoré bol obžalovaný, takúto dĺžku väzby neodôvodňujú.

55. Neprimeraná dĺžka väzby bola podľa sťažovateľa spôsobená postupom všeobecných súdov, ktoré v období po podaní obžaloby v jeho veci nepostupovali prednostne a urýchlene. Uviedol, že v konaní pred okresným súdom opakovane dochádzalo k odročeniu hlavného pojednávania z dôvodu neúčasti svedkov, ktorých okresný súd nedal na pojednávanie predviesť, hoci sa na hlavné pojednávanie napriek riadne doručenému predvolaniu nedostavili, resp. si predvolania na hlavné pojednávania nepreberali. K odročeniu hlavného pojednávania z týchto dôvodov malo dochádzať aj po zmene zákonného sudcu v priebehu súdneho konania.

56. Okrem toho sťažovateľ tvrdil, že v období od apríla 2023 okresný súd vôbec nekonal takmer šesť mesiacov a po uplynutí tejto doby opätovne nepostupoval s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. Podľa sťažovateľa ani skutočnosť, že všeobecné súdy v priebehu súdneho konania rozhodovali o ním podanej námietke zaujatosti a o odvolaní proti poriadkovej pokute, nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku jeho väzby.

57. Ďalším dôvodom ústavnej sťažnosti je skutočnosť, že podľa sťažovateľa v jeho veci nie je daný dôvod väzby, ktorý podľa krajského súdu spočíval v dôvodnej obave, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Sťažovateľ k tomu uviedol, že táto obava nie je daná už vzhľadom „na odstup času od spáchania skutku“ a na skutočnosť, že predchádzajúca trestná činnosť sťažovateľa „nemala znaky pravidelnosti“, resp. že doterajší pobyt vo väzbe bol pre sťažovateľa dostatočne odstrašujúci pre páchanie ďalšej trestnej činnosti.

58. V tejto súvislosti sťažovateľ dodal, že závery krajského súdu o tom, že by si sťažovateľ pokračovaním v trestnej činnosti zabezpečoval zdroj svojich príjmov, sú nepreukázané a založené na abstraktných a hypotetických úvahách.

59. Sťažovateľ tiež namietal, že od momentu, keď bol vzatý do väzby, dôvodnosť podozrenia, že spáchal trestné činy, pre ktoré bol obžalovaný, sa nijakým spôsobom neprehĺbila, čo je podľa sťažovateľa ďalším dôvodom na jeho prepustenie z väzby.

60. Okrem toho v zmysle sťažovateľovej argumentácie krajský súd pri odôvodnení svojho rozhodnutia sledoval výlučne argumenty prokurátora a nedal odpoveď na sťažovateľove námietky.

61. Vo vzťahu k dĺžke trvania väzby a závažnosti trestnej činnosti, na ktorú vo svojom uznesení poukazoval krajský súd, sťažovateľ ešte stručne poukázal na „vládou schválený návrh zákona“, v zmysle ktorého by sa obzvlášť závažný zločin, z ktorého je sťažovateľ obžalovaný, mal považovať len za zločin s dolnou hranicou trestnej sadzby sedem rokov.

62. Z uvedených dôvodov sťažovateľ považoval napadnuté uznesenie krajského súdu za neodôvodnené a arbitrárne a z ústavného hľadiska za neospravedlňiteľné a neudržateľné.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

63. Krajský súd k sťažnosti uviedol, že v napadnutom rozhodnutí sa vyjadril ku všetkým námietkam sťažovateľa a jeho rozhodnutie nebolo neodôvodnené a ani arbitrárne.

64. Vo vzťahu k priebehu konania a dĺžky väzby poukázal na skutočnosť, že trestné stíhanie proti sťažovateľovi sa vedie pre závažné trestné činnosti, od čoho sa odvíja aj rozsah, kvalita a časové rozpätia dokazovania.

65. Uviedol tiež, že pri prieskume činnosti okresného súdu nezistil žiadne pochybenia a nečinnosť aj s prihliadnutím na skutočnosť, že v dôsledku zmeny zákonného sudcu a stanoviska sťažovateľa bolo nutné vykonať hlavné pojednávania znova a v konaní bolo potrebné rozhodnúť aj o sťažovateľových sťažnostiach proti rozhodnutiu o väzbe a poriadkovej pokute, o zaujatosti a o návrhu na odňatie veci okresnému súdu. Podľa krajského súdu boli všetky tieto procesné úkony a rozhodnutia vykonané v primeraných lehotách.

66. Ak ide o dôvod väzby spočívajúci v obave z pokračovania v trestnej činnosti, podľa krajského súdu bola táto riadne konkretizovaná s poukazom na osobu sťažovateľa, jeho drogovú závislosť a dôvodnú domnienku, že sťažovateľ si zabezpečoval príjmy, resp. vyšší životný štandard drogovou trestnou činnosťou a požičianím peňazí. Tieto skutočnosti odôvodňovali väzbu v celom priebehu trestného konania.

67. Krajský súd tiež zdôraznil, že k predĺženiu konania prispel sám sťažovateľ.

68. Na základe uvedených skutočností navrhol, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

III.2. Replika sťažovateľa:

69. Sťažovateľ vo svojej replike zdôraznil, že krajský súd vo svojom rozhodnutí nebral do úvahy plynutie času, v dôsledku ktorého sa musia dôvody väzby zosilňovať, a väzbu odôvodňoval v podstate totožnými skutočnosťami ako v rozhodnutí o vzatí do väzby.

70. Nad rámec ústavnej sťažnosti ešte podrobnejšie uviedol, že pri obzvlášť závažnom zločine, z ktorého je sťažovateľ obžalovaný, je dôkazná situácia postavená na výpovediach dvoch svedkov, preto nejde o komplikovaný prípad, ktorý by odôvodňoval doterajšiu dĺžku väzby.

71. Sťažovateľ napokon dodal, že krajský súd sa vôbec nezaoberal možnosťami nahradenia väzby.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

72. Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v zmysle ktorej sú v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy chránené obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 dohovoru (pozri k tomu napr.

IV. ÚS 120/2022, bod 15 odôvodnenia). Ústavný súd preto pri rozhodovaní o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti bude vychádzať nielen z vlastnej judikatúry, ale aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú možno rovnako použiť pri výklade príslušných článkov dohovoru, ako aj ústavných článkov.

73. Ak ide o dĺžku väzby, ktorú ústavný súd bude posudzovať, začiatkom rozhodujúcej doby je obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa, ku ktorému došlo 11. mája 2022 (pozri k tomu napr. rozhodnutie ESLP vo veci Štvrtecký proti Slovensku, č. 55844/12, § 55, 5. 6. 2018).

74. Keďže ústavná sťažnosť smeruje výlučne proti krajskému súdu a jeho rozhodnutiu, koniec rozhodujúcej doby je daný dňom, keď krajský súd rozhodol o väzbe sťažovateľa, t. j. 26. októbra 2023. Trestné konanie proti sťažovateľovi sa totiž po tomto dátume naďalej vedie na okresnom súde, ktorý však sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ako porušovateľa svojich práv neoznačil. Ústavný súd k tomu dodáva, že je viazaný ústavnou sťažnosťou a nemôže v tomto prípade prekročiť sťažovateľom určený rozsah svojho prieskumu [k viazanosti ústavného súdu rozsahom ústavnej sťažnosti pozri § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

75. Ústavný súd teda preskúma väzbu sťažovateľa v trvaní sedemnást' mesiacov a pätnásť dní.

76. Pri posúdení, či možno dĺžku väzby považovať za primeranú, je potrebné vždy prihliadnúť na osobitné okolnosti každej skúmanej veci. Pokračovanie väzby môže byť odôvodnené len vtedy, ak konkrétne skutočnosti naznačujú, že napriek prezumpcii nevinoty v danej veci prevažujú požiadavky verejného záujmu na pokračovaní väzby nad princípom rešpektovania osobnej slobody. Z pohľadu ústavného súdu sú preto všeobecné súdy povinné pri svojom rozhodovaní o väzbe preskúmať všetky okolnosti, ktoré svedčia v prospech alebo proti existencii takého verejného záujmu, a uviesť ich vo svojich rozhodnutiach.

77. Rozhodnutia všeobecných súdov o pokračovaní väzby by nemali len mechanicky opakovať dôvody uvedené v prvom rozhodnutí o väzbe, ale mali by zohľadniť aktuálne vecné a časové okolnosti väzby, analyzovať doterajší postup v trestnom stíhaní a odhaľovať prípadné porušenia ústavou a dohovorom garantovaného práva na osobnú slobodu. Väzba má byť výnimkou z pravidla a súdna argumentácia by mala vyvrcholiť zrozumiteľným a jasným vysvetlením, prečo je nutné osobu, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie, stíhať vo väzbe (výnimka), a nie na slobode (pravidlo).

78. Nevyhnutnou podmienkou zákonnosti pokračovania väzby je existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu vo vzťahu k väzobne stíhanej osobe. Táto podmienka však po uplynutí určitého času sama osebe nemôže trvanie väzby ospravedlniť, a preto je potrebné zistiť, či všeobecné súdy odôvodnili trvanie väzby aj ďalšími dôvodmi. V prípade, ak sú tieto ďalšie dôvody „podstatné“ (relevant) a „dostatočné“ (sufficient), ústavný súd musí preskúmať aj to, či príslušné orgány postupovali v trestnej veci s „osobitnou starostlivosťou“, resp. urýchlením. V tejto súvislosti ústavný súd zoberie do úvahy aj zložitost' a osobitné okolnosti týkajúce sa predmetnej trestnej veci, resp. jej vyšetrovania, a či k predĺženiu konania neprispel aj samotný sťažovateľ (pozri k tomu napr. rozhodnutie ESLP vo veci Scott proti Španielsku, 18. 12. 1996, § 74, Reports of Judgments and Decisions 1996-VI; pozri aj II. ÚS 375/2020, bod 50 a 58 odôvodnenia a I. ÚS 140/2020, bod 12.4.1 odôvodnenia).

79. Vychádzajúc z už uvedených princípov ústavný súd preskúma správnosť uznesenia krajského súdu, ešte predtým však pre úplnosť uvádza, že v prípade sťažovateľa boli riadne začaté trestné stíhanie, pred vzatím do väzby boli proti nemu vznesené obvinenia, neskôr podaná obžaloba, vo všetkých prípadoch o väzbe (pozri k tomu § 72 ods. 1 Trestného poriadku) riadne rozhodol súd a boli dodržané zákonné lehoty podľa § 76 Trestného poriadku (pozri k tomu napr. III. ÚS 106/2013, str. 17).

80. V súvislosti s dodržaním lehôt väzby podľa Trestného poriadku ústavný súd zdôrazňuje, že v čase rozhodovania krajského súdu už väzba nemohla byť odôvodnená vo vzťahu k prečinom a podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, preto ústavný súd preskúma existenciu dôvodov väzby a primeranosť jej trvania len vo vzťahu k zločinom, resp. k obzvlášť závažnému zločinu, z ktorých bol sťažovateľ obžalovaný, a len vo vzťahu k existencii dôvodnej obavy podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti (pozri § 76 ods. 6 a 8 a ods. 11 Trestného poriadku).

IV.1. Existencia dôvodného podozrenia:

81. Sťažovateľ namietal, že v jeho prípade sa na základe výsledkov dokazovania podozrenie zo spáchania trestných činov, pre ktoré bol obžalovaný, neprehĺbilo, čo malo odôvodňovať jeho prepustenie z väzby.

82. Ústavný súd zopakuje, že existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestných činov, pre ktoré bol sťažovateľ obvinený a obžalovaný, je nevyhnutnou podmienkou väzby a musí trvať po celý jej čas.

83. Dôvodnosť podozrenia vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe znamená existenciu skutočností alebo informácií, ktoré by pre objektívneho pozorovateľa boli dostatočné pre záver, že dotknutá osoba mohla spáchať určitý trestný čin (pozri napr. rozhodnutie ESLP vo veci Kavala proti Turecku, č. 28749/18, § 127, 10. 12. 2019).

84. Ústavný súd k tejto časti námietok sťažovateľa odkazuje na odôvodnenie uznesenia krajského súdu, ktoré je potrebné posudzovať spoločne s odôvodnením uznesenia okresného súdu (pozri k tomu napr. II. ÚS 37/2024, bod 11 odôvodnenia). Okresný a krajský súd vo svojich rozhodnutiach pripustili, že v časti týkajúcej sa poškodeného [REDAKOVANÉ] došlo k oslabeniu podozrenia zo spáchania trestného činu, avšak vo vzťahu k ostatným skutkom kvalifikovaným ako zločiny, resp. obzvlášť závažný zločin, podozrenie nebolo rozptýlené a naďalej trvalo. Ústavný súd zvyrazňuje, že okresný a krajský súd sa vo svojich rozhodnutiach neobmedzili len na zopakovanie skutočností uvedených v predchádzajúcich rozhodnutiach o väzbe, ale zohľadnili aj ďalší vývoj trestného konania (pozri body 37 až 39 a 50 odôvodnenia tohto nálezu).

85. Uvedené závery o trvaní dôvodného podozrenia okresný a krajský súd opierali vo vzťahu k jednotlivým skutkom o konkrétne označené dôkazy, a to rovnako z prípravného konania, ako aj z konania pred okresným súdom. Tieto dôkazy sú podľa názoru ústavného súdu dostatočné pre záver objektívneho pozorovateľa o tom, že s výnimkou útoku proti [REDAKOVANÉ] sťažovateľ mohol spáchať trestné činy, z ktorých bol obžalovaný. Preto bol aj odôvodnený záver krajského súdu o tom, že bola splnená podmienka pokračujúcej väzby sťažovateľa spočívajúca v existencii dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu.

86. Ústavný súd dodáva, že v už uvedenom rozsahu podozrenie zo spáchania trestných činov trvalo po celý čas väzby, čo v podstate nespochybnil ani sťažovateľ. Ústavný súd zdôrazňuje, že pre trvanie väzby postačuje, ak je splnená už uvedená miera podozrenia zo spáchania trestnej činnosti, teda prepustenie sťažovateľa z väzby neodôvodňuje skutočnosť, že došlo k čiastočnému oslabeniu podozrenia zo spáchania trestnej činnosti.

87. V tejto časti preto neboli námietky sťažovateľa dôvodné.

IV.2. Existencia dôvodu väzby:

88. Ako už bolo uvedené, len podozrenie zo spáchania trestného činu nemôže samo osebe odôvodniť pokračovanie väzby, preto k podozreniu zo spáchania trestného činu musia pristúpiť ďalšie skutočnosti. Skutočnosťou, ktorá môže byť podstatnou a dostačujúcou pre ďalšie trvanie väzby a pre odmietnutie nahradenia väzby zárukou, je aj nebezpečenstvo, že dotknutá osoba bude v trestnej činnosti pokračovať (pozri napr. rozhodnutie ESLP vo veci Buzadji proti Moldavskej republike [GC], č. 23755/07, § 88, 5. 7. 2016).

89. Práve dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku bola podľa uznesenia krajského súdu skutočnosťou ospravedlňujúcou pokračovanie sťažovateľovej väzby.

90. Ústavný súd aj tu poukazuje na odôvodnenie uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu, v ktorých je existencia dôvodnej obavy z pokračovania v trestnej činnosti preukázaná konkrétnymi skutočnosťami týkajúcimi sa predchádzajúcej trestnej činnosti sťažovateľa s uvedením počtu predchádzajúcich odsúdení a druhu trestnej činnosti (body 40 až 42 a 51 a 52 odôvodnenia tohto nálezu).

91. Osobitný význam malo sťažovateľovo predchádzajúce odsúdenie za drogovú trestnú činnosť, pre ktorý druh trestnej činnosti je sťažovateľ aj v súčasnosti väzobne stíhaný a obžalovaný. V okolnostiach veci sťažovateľa, ktorý je drogový závislý a nemá stabilný príjem, sú tieto skutočnosti podstatné a dostatočné, aby odôvodnili pokračovanie sťažovateľovej väzby, a to aj napriek času, ktorý uplynul od obmedzenia jeho osobnej slobody. Námietka sťažovateľa uvedená v jeho replike, že krajský súd sa nezaoberal možnosťou nahradenia väzby, nezodpovedá skutočnosti. Naopak, ústavný súd považuje rozhodnutie krajského súdu za ústavne konformné aj ak ide o posúdenie možnosti nahradenia väzby (pozri už uvedené napr. rozhodnutie ESLP vo veci Selçuk proti Turecku, č. 21768/02, § 34, 10. 1. 2006; pozri aj III. ÚS 8/2024, body 27 až 30 odôvodnenia).

92. Ani v tejto časti preto neboli námietky sťažovateľa dôvodné.

IV.3. Postup všeobecných súdov a zložitosť veci:

93. Ústavnému súdu zostáva preskúmať, či v trestnej veci sťažovateľa postupovali všeobecné sudy po podaní obžaloby s osobitnou starostlivosťou a urýchlene a prihliadne aj na správanie samotného sťažovateľa.

94. Ústavný súd v prvom rade súhlasí s krajským súdom v tom, že k dĺžke trestného konania prispel samotný sťažovateľ, ktorému možno pripísať predĺženie konania pre odročenie hlavných pojednávaní 18. januára 2023 a 4. októbra 2023 z dôvodov na strane jeho obhajcu.

95. Okresný a krajský súd po podaní obžaloby rozhodovali aj o troch návrhoch sťažovateľa na prepustenie z väzby, v tejto súvislosti však nedošlo k výraznejšiemu predĺženiu konania a všeobecné súdy postupovali pri týchto rozhodnutiach v súlade s ústavnými požiadavkami na rýchlosť rozhodovania, čo nespochybňoval ani sťažovateľ.

96. Krajský súd pri hodnotení priebehu konania uviedol, že nezistil žiadne prietahy, resp. nečinnosť v procesnom postupe okresného súdu, ktorý jednotlivé procesné úkony vykonával priebežne a v primeraných lehotách. Ústavný súd však s týmto záverom nemôže v celom rozsahu súhlasiť a krajskému súdu pripomína, že pri hodnotení postupu súdov možno za prietahy považovať aj neefektívnu činnosť súdu (pozri k tomu napr. IV. ÚS 273/09, str. 8 odôvodnenia).

97. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že okresný súd nepostupoval efektívne pri zabezpečovaní účasti svedkov na hlavnom pojednávaní 19. apríla 2023, keď na toto pojednávanie namiesto predvedenia opätovne predvolával svedka [REDAKOVANÉ], ktorý sa už predtým na hlavné pojednávanie napriek riadne a včas doručenému predvolaniu bez ospravedlnenia nedostavil. Tu však treba poukázať aj na pasivitu sťažovateľa, ktorý mohol navrhnúť predvedenie tohto svedka. Okresnému súdu však v celom rozsahu treba pričítať, že na uvedené pojednávanie predvolával svedkyňu [REDAKOVANÉ] z adresy, na ktorej sa nezdržiavala, čo bolo zrejmé z obsahu súdneho spisu.

98. Podobne nepostupoval okresný súd efektívne ani pri zabezpečovaní účasti svedkov na pojednávaní 31. mája 2023, na ktoré dal svedka [REDAKOVANÉ] predviesť a svedka [REDAKOVANÉ] predvolať z adresy, na ktorých sa uvedení svedkovia nezdržiavali, čo tiež vyplývalo z obsahu súdneho spisu. Okresný súd tak svojím postupom prispel k tomu, že toto hlavné pojednávanie bolo odročené bez vykonania dokazovania.

99. Preto aj keď bol priebeh konania poznamenaný nedisciplinovanosťou svedkov a potrebou zisťovania ich pobytu, aj postup okresného súdu prispel k tomu, že v období vyše šiestich mesiacov od podania obžaloby do 31. mája 2023 boli na hlavnom pojednávaní vypočutí celkovo len štyria svedkovia.

100. Po zmene zákonného sudcu možno okresnému súdu pričítať predĺženie konania v čase od 25. júla 2023 do 4. septembra 2023. Podľa názoru ústavného súdu totiž okresný súd mohol krajskému súdu predložiť na rozhodnutie sťažovateľov návrh na prikázanie veci inému okresnému súdu spolu so sťažovateľovou sťažnosťou proti uzneseniu okresného súdu o nevyhlásení zákonného sudcu (pozri body 27 až 33 odôvodnenia tohto nálezu). Inak však po zmene zákonného sudcu ústavný súd nezistil žiadne ďalšie prietahy v konaní.

101. Pri celkovom zhodnotení postupu okresného súdu tiež ústavný súd považuje za podstatnú skutočnosť, že do 26. októbra 2023, t. j. po vyše sedemnástich mesiacoch väzby a po vyše jedenástich mesiacoch od podania obžaloby, nebol na hlavnom pojednávaní vypočutý ani jeden z dvoch svedkov, ktorým mal podľa obžaloby sťažovateľ predávať drogu „pervitín“ a ktorých výpovede mali preukazovať spáchanie obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi. Ústavný súd tu zvyrazňuje, že všeobecné súdy odôvodňovali trvanie sťažovateľovej väzby obavou z možného pokračovania v trestnej činnosti predovšetkým vo vzťahu k už uvedenému trestnému činu. Postup okresného súdu v tejto časti dokazovania nie je možné ospravedlniť ani už spomínanými ťažkosťami týkajúcimi sa zabezpečovania účasti svedkov na hlavnom pojednávaní, ani potrebou

rozhodovať o väzbe, resp. o iných návrhoch sťažovateľa, či zmenou zákonného sudcu a potrebou opakovať hlavné pojednávanie.

102. Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd na rozdiel od krajského súdu uzavrel, že okresný súd vo veci sťažovateľa nepostupoval s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.

103. Ústavný súd tiež nemôže súhlasiť s krajským súdom v tom, že trvanie väzby ospravedlňuje závažnosť trestných činov, z ktorých je sťažovateľ obžalovaný. V tejto časti odôvodnenia svojho uznesenia totiž krajský súd nepostupoval dôsledne v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z judikatúry ústavného súdu a EŠLP a toto konštatovanie nepodporil konkrétnymi okolnosťami týkajúcimi sa zložitosti trestnej činnosti sťažovateľa, resp. konkrétnymi okolnosťami týkajúcimi sa dokazovania v trestných veciach sťažovateľa.

104. Podľa ústavného súdu žiaden z trestných činov, z ktorých je sťažovateľ obžalovaný, nevykazuje znaky skutkovej alebo právnej zložitosti, ktorá by ospravedlňovala väzobné stíhanie v rozsahu sedemnástich mesiacov (pozri k tomu 10 až 14 odôvodnenia tohto nálezu). Je pravdou, že spojenie týchto vecí do jedného trestného stíhania má za následok rozsiahlejšie dokazovanie a väčší počet svedkov, to však dĺžku väzby nemôže ospravedlniť, pretože to skôr kladie zvýšené nároky na okresný súd, ak ide o prípravu hlavného pojednávania. Okresný súd tiež môže pre urýchlenie konania niektoré trestné veci vylúčiť na samostatné konanie (§ 21 Trestného poriadku).

105. Sťažovateľove námietky preto boli v tejto časti ústavnej sťažnosti dôvodné. Podľa názoru ústavného súdu dĺžka sťažovateľovej väzby už v čase rozhodovania krajského súdu nebola v konkrétnych okolnostiach veci primeraná a princíp rešpektovania osobnej slobody mal prevážiť nad verejným záujmom na ďalšom trvaní väzby.

106. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nebolo v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z príslušných článkov ústavy a dohovoru, a preto uznesením krajského súdu došlo k porušeniu práv sťažovateľa (bod 1 výroku tohto nálezu; pozri § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

107. Vzhľadom na porušenie práv sťažovateľa ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Úlohou krajského súdu bude v ďalšom konaní opätovne rozhodnúť o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, a to v súlade s uvedenými právnymi názormi ústavného súdu [bod 2 výroku tohto nálezu; pozri § 133 ods. 2 ods. 3 písm. b) a § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde].

V.

Trovy konania

108. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi aj nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom. Trovy konania sťažovateľa pozostávali z trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2024 (replika k vyjadreniu krajského súdu).

109. Pri výpočte výšky náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná

sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavovala v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky v znení účinnom do 31. decembra 2023 sumu 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavovala sumu 12,52 eur. V roku 2024 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby sumu 343,25 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 13,73 eur.

110. Výška odmeny právneho zástupcu tak predstavovala 760,59 eur (2 x 208,67 eur a 1 x 343,25 eur) a výška náhrady jeho hotových výdavkov 38,77 eur (2 x 12,52 eur a 1 x 13,73 eur), t. j. spolu išlo o sumu 799,36 eur. Vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma sa v súlade s § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšila aj o daň z pridanej hodnoty vo výške dvadsať percent, t. j. o sumu 159,87 eur.

111. Celkovo tak bola sťažovateľovi priznaná náhrada trov konania vo výške 959,23 eur. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu